
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:5

Öppna eller låsta kyrkor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2015:84 om kartläggning och utarbetande av en nationell strategi för öppethållande av kyrkobyggnader.

Utskottet konstaterar att en årlig undersökning och rapportering kring öppethållandet av våra kyrkor görs som en del i rapporteringen till regeringen kring användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen. Utskottet ser positivt på att frågan kring öppethållande av kyrkor diskuteras och hålls vid liv, inte minst ur pastoralt perspektiv, men ser också stora svårigheter med en nationell strategi eftersom församlingar och pastorat har så stora skillnader i förutsättningarna. Med anledning av ovanstående föreslår utskottet avslag på motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:84, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:84, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2015:84 av Ola Isacsson m.fl., Låsta eller öppna kyrkor

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga om Svenska kyrkans församlingar på ett rimligt sätt håller kyrkobyggnaderna öppna för allmänheten.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt redovisa resultatet av kartläggningen och att, vid behov, arbeta med en nationell strategi för att Svenska kyrkans kyrkorum ska vara öppna och tillgängliga i rimlig omfattning.

Bakgrund

Att Svenska kyrkans kyrkobyggnader ska hållas tillgängliga för allmänheten är reglerat i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen och var en principiellt viktig fråga inför relationsändringen. I överenskommelsen från år 2000 mellan regeringen och Svenska kyrkan, *Överenskommelse mellan staten och Svenska kyrkan i frågor som rör de kulturhistoriska värden inom Svenska kyrkan* (Ku 2000/470/Ka), regleras bland annat tillgänglighetsfrågorna.

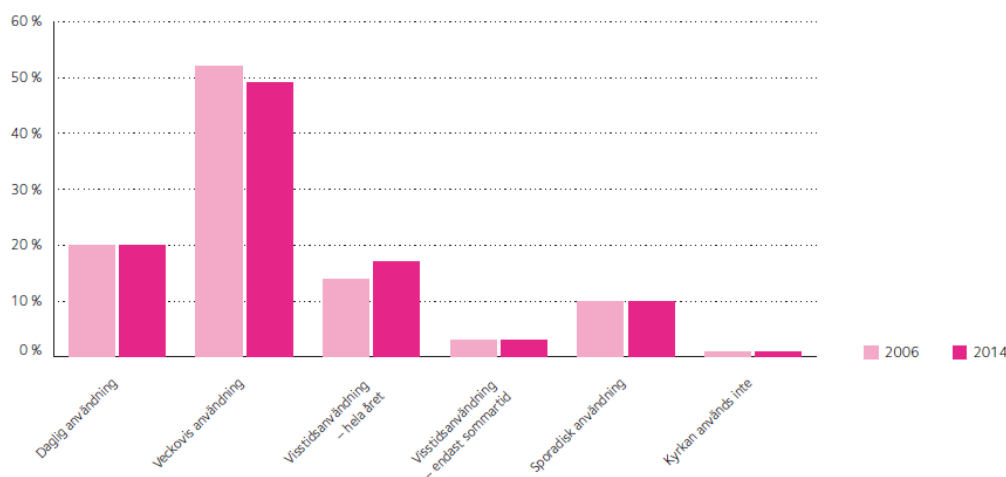
§ 3 Tillgänglighet

Svenska kyrkan svarar för att de kyrkliga kulturminnena i framtiden är tillgängliga för var och en i minst samma utsträckning som för närvarande.

§ 5 Redovisning

Svenska kyrkan skall årligen lämna en redovisning till regeringen (Kulturdepartementet) i frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena. Av redovisningen skall bl.a. framgå hur den kulturhistoriska ersättningen har använts och vilka resultat som har uppnåtts. Vidare skall redovisningen innehålla en redogörelse avseende kompetens i frågor som rör förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena samt tillgänglighet till de kyrkliga kulturminnena. Även överlåtelse och rivningar av kyrkobyggnader samt nybyggnad av kyrkobyggnader skall redovisas. Redovisningen skall göra det möjligt att bl.a. göra en uppföljning och utvärdering av den kyrkoantikvariska ersättningen från såväl ekonomisk som antikvarisk synpunkt. Vidare ska den ge en överblick och möjlighet att följa upp och utvärdera hur kravet på kompetens respektive tillgänglighet enligt 2 och 3 §§ har tillgodosetts.

I enlighet med den gjorda överenskommelsen samlar nationell nivå in uppgifter och redovisar årligen en sammanställning om bl.a. tillgänglighet och användning av kyrkobyggnaderna i rapporten *Svenska kyrkans redovisning angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen* till Kulturdepartementet.

*Tillgänglighet till och användning av kyrkorum***3:1 JÄMFÖRELSE AV KYRKORNAS ANVÄNDNINGSFREKVENNS 2006–2014**

(Utdrag ur *Svenska kyrkans redovisning angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen 2014*, bilaga 3, sid 43.)

Inför en så kallad kontrollstation, en fördjupad granskning som enligt överenskommelsen ska ske vart femte år, publicerades 2014 en särskild rapport *Ett rum öppet för alla – Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen 2014*, som även innehåller specifika avsnitt kring tillgänglighet och användning

Dessa rapporter finns även publicerade på Svenska kyrkans intranät, [Regeringsrapporter – Svenska kyrkan intranät – Fastighets- och kulturarvsportal](#). Frågan berörs även i utredningen *Gemensamt ansvar – En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (SKU 2015:1).

EE 2015:5

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:84.
--

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan årligen rapporterar till regeringen kring öppethållandet av våra kyrkor. Detta sker i den årliga rapporten angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen. Därutöver sker en fördjupad granskning i samband med de så kallade kontrollstationerna var femte år, senast år 2014. Utskottet vill särskilt påpeka att dessa årliga rapporter sker utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv medan frågan om öppethållande av kyrkobyggnader även kan ha pastorala perspektiv. Öppethållande av kyrkor är därför en fråga med många aspekter och dimensioner.

Bland riskerna med att hålla kyrkorna öppna kan nämnas ökad risk för stölder och vandalisering. Ekonomiska skäl gör det i många fall svårt att ha anställd personal på plats och många församlingar har begränsade resurser i form av frivilliga som kan och vill ta ansvar.

En annan risk i det långa perspektivet är statens vilja att tillhandahålla kyrkoantikvarisk ersättning i dagens omfattning om tillgängligheten till det kyrkliga kulturarvet minskar. Frågan kan då komma att lyftas utifrån att Svenska kyrkan inte uppfyller överenskommelsen med staten.

Utskottet ser dock att frågan även är väsentlig ur pastoralt perspektiv, som en del av den pastorala församlingsverksamheten. Möjligheten att tända ett ljus och uppleva kyrkorummet används av många som inte regelbundet deltar i församlingens gudstjänstliv, inte minst under semesterperioden. Kyrkorummet besöks ofta utanför gudstjänsten, en plats att återkomma till. Utskottet vill därför betona vikten av att lokalt och regionalt diskutera, inspirera och hitta goda exempel på lösningar för att undvika att tillgängligheten till våra kyrkorum minskar.

Motionärerna lyfter aspekterna ”rimligt sätt” och ”rimlig omfattning” i sin motion. Utskottet anser att detta inte torde vara möjligt att definiera då församlingarnas förutsättningar för att prioritera öppethållande i relation till stöldrisk, ekonomiska förutsättningar, efterfrågan osv. så kraftigt skiljer sig åt.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 24 september 2015

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Helena Klahr Fast och Heléne Lundström.

EE 2015:5

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Helena Tengstrand, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström, Jan Björkman och Johan Blix.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2015:84.

Ragnhild Bertius och Anders Brunnstedt